

Dokument nr. 8:127

(2001-2002)

Forslag fra stortingsrepresentantene Ursula Evje og Arne Sortevik om å endre vilkårene i Statens lånekasse for utdanning slik at elever som tar fagutdanning i videregående skole, kan søke stipend og studielån i den verdiskapende del av sin utdanning

Til Stortinget

Bakgrunn

Signaler fra en rekke frustrerte lærlinger viser at mange opplever å ha en svært anstrengt økonomi i den tiden de har praksis for å få sitt fagbrev. En del av lærlingene må flytte hjemmefra for å kunne få relevant praksis i forhold til den utdanningen de holder på med. For mange er dette svært vanskelig å få til, fordi lærlinglønnen ikke strekker til når regningene skal betales. Det er et betydelig problem at mange blir tvunget til å flytte hjemmefra fordi det ikke finnes lærlingeplasser på hjemstedet. For noen av de elevene som ikke har ressurssterke foreldre som kan bidra med midler, innebærer dette at de må jobbe overtid, ha en jobb ved siden av, gå på nærmeste sosialkontor for å få offentlig støtte, eller i ytterste konsekvens ta opp lån i en av de ordinære bankene for å kunne betale regninger. Lærlingene nyter heller ikke godt av ordningen med rabatt-billetter på kollektivtrafikk som elever og studenter får. Dette er svært urettferdig fordi også lærlingene er under utdannelse, på samme måte som de elevene som velger en teoretisk videregående opplæring. Dette er nok et eksempel på hvordan elever som tar yrkesfaglig utdanning og teoretisk utdanning blir behandlet ulikt.

Forslagsstillerne tok opp lærlingens problemer knyttet til økonomi med arbeids- og administrasjonsminister Victor Norman i spørretimen 30. januar 2002. Der ble enkelte lærlingers anstrengte økonomi påpekt. Det ble spurt om hva Regjeringen vil foreta seg for å fremme rekrutteringen til praktisk faglig utdanning. Statsråd Norman gav et svar som levner lite håp om at han vil foreta seg noe for å løse de problemene som en del lærlinger har.

«Jeg kan selvfølgelig ha stor sympati med lærlinger som, som mange andre, kanskje gjennom tariffavtalene ikke har fått lønn som fortjent. Det er mange som ikke får det. Men jeg kan ikke gjøre noe mer med det enn å si at dette er forhold som partene i arbeidslivet må være oppmerksom på.»

Dette viser med all tydelighet at Regjeringen ikke tar realitetene på alvor. Bare i Oslo mangler det 2 000 fagarbeidere, og det vil med stor grad av sannsynlighet bli et større antall i årene som kommer, dersom det ikke blir mer attraktivt å ta en yrkesfaglig opplæring. Derfor må det etter forslagsstillers mening foretas noen grep for at lærlinger faktisk skal kunne ha midler å leve av den tiden de er under utdanning. Alle lærlinger tjener i dag over 5 000 kroner i måneden. Dette innebærer med dagens regelverk for Statens lånekasse at de ikke har rett til å ta opp studielån. Dette mener forslagsstillerne må endres på, slik at staten åpner opp for at også lærlingene skal kunne ta opp lån.

Elever som tar en teoretisk videregående opplæring, og studenter, har mulighet til å få lån og stipend i den tiden de er under utdanning dersom de oppfyller de kriteriene som er satt for å motta støtte eller lån. Lærlinger kan ikke på samme måte ta opp lån dersom lærlinglønnen ikke strekker til i den tiden vedkommende er under utdanning. I dag er presset på boligmarkedet svært sterkt i deler av landet, og medfører skyhøye utgifter spesielt i det sentrale østlandsområdet dersom unge mennesker skal leie et sted å bo. Samfunnet har et sterkt behov for å få flere mennesker til å velge en yrkesfaglig utdanning, og dermed må vi ha ordninger som gjør det attraktivt å ta denne typen utdanning for ungdommen. En rekke lærlinger er tvunget til å flytte fra hjemstedet for å kunne gjøre ferdig utdannelsen sin, og da må en ha fleksibilitet som gjør det økonomisk mulig for disse å greie seg uten å måtte ty til sosialkontoret, som de fleste oppfatter som lite verdig.

LO har lærlingene innenfor sin organisasjon, og skal jobbe for at deres vilkår er tilfredsstillende. Imidlertid kan det se ut som at LO ikke har tatt nok ansvar overfor lærlingene som må flytte hjemmefra for å bli ferdig med utdannelsen sin. Det kan se ut som om dette ikke har vært prioritert fra organisasjo-

nen sin side, i hvert fall har de ikke vært flinke nok til å synliggjøre dette problemet som åpenbart finnes. Forslagsstillerne mener det er nødvendig å ta signalene fra lærlingene på alvor. Det er viktig at lærlingene får økonomiske rammer til å kunne greie seg i hverdagen. Ved å åpne for at også lærlingene kan få lån og stipend, gir en signal om at den yrkesfaglige og teoretiske utdanningen er likeverdig. Dessverre har media og enkelte politiske partier vært altfor fokusert på at flest mulig ungdommer skal satse på en akademisk utdanning. I en tid med stor mangel på fagarbeidere er dette en holdning vi etter forslagsstillerens mening må komme bort fra.

Forslagsstillerne har vært i kontakt med NHO for å få signal på om de har planer om å gjøre noe for å bedre lærlingenes situasjon. Det synes som om de fraskriver seg det arbeidsgiveransvaret de har i forhold til lærlingene, er forslagsstillerens inntrykk.

Når så både NHO og LO har vist liten interesse for å bedre på situasjonen for lærlingene, finner for-

slagsstiller det riktig at Stortinget gjør noe for å hjelpe på situasjonen. Det er uholdbart at unge mennesker som er nødt til å flytte fra den øvrige familien må finne andre økonomiske kilder, som for eksempel sosialkontoret, for å overleve økonomisk. Det er etter forslagsstillerens mening på tide å gjøre et løft for lærlingene, og få hevet status for de av elevene som velger å ta en yrkesrettet videregående opplæring.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen foreta de nødvendige lovendringer slik at lærlinger får mulighet til å ta opp studielån i Statens lånekasse for utdanning i den verdiskapende del av videregående utdanning.

7. mai 2002